

Stamträdsanalys av svenska Australian Labradoodle

Genomförd av Svenska Labradoodleklubben

Bakgrund

Genetisk variation

Sverige som hundnation har de senaste årtionden börjat ta riskerna med inavel på allt större allvar. En ökad användning av digitala register och förbättrad mjukvara har underlättat översikten och förenklat denna annars så tidskrävande och matematiskt utmanande uppgift som att räkna på inavel (COI - Coefficient Of Inbreeding).

Flera uppfödare inom Svenska Labradoodleklubben (SLK) har en bakgrund som uppfödare av raser anslutna till Svenska Kennelklubben (SKK). Bland dessa nämns ofta den höga acceptans för inavel som en bidragande faktor till att man valt att lämna SKK och istället föda upp Labradoodle (Labradoodle Origin - LD samt Australian Labradoodle - ALD). Trots att de skandinaviska kennelklubbarna generellt ligger i framkant kan man konstatera att utvecklingen går långsamt. Inom SLK är vi helt enkelt många uppfödare som hellre vill föda upp i enlighet med vad modern forskning säger är hållbart, än enligt tradition. Dagens rashundar har drabbats hårt av uppfödarnas bristande kunskap om riskerna med inavel och ur detta stammar många av de problem man ser i raserna idag. Forskningen är enig i att det är ohållbart att avla inom de slutna populationerna raserna innebär, och att lösningen består i korsning mellan raserna. Men håller vi inom labradoodlelevel på att begå samma misstag som inom traditionell ras-avel?

Bland insatta labradoodleuppfödare, internationellt och i Sverige, finns en medvetenhet om att vissa individer återfinns ofta och i många stamträd. Men efter följande analys måste man dra slutsatsen att få troligen förstått hur allvarligt läget är. Genom denna analys hoppades vi kunna identifiera dessa individer och få fram statistik på hur ofta de förekommer i våra svenska australian labradoodles.

Fördelningen av föräldraserna

Det är allmänt erkänt att labradoodlen skapades med målet att kombinera det öppna sinnet och stora träningsbarheten från labrador retriever med pälseegenskaperna från en pudel för att få fram en assistans- och ledarhund som inte faller. Över tid har det visat sig att dessa föräldraser i kombination med varandra gett många fler önskvärda egenskaper hos den moderna allroundhund en labradoodle ska vara. Cocker spaniel (engelsk samt amerikansk) introducerades i labradoodlen för att ytterligare förbättra pälseegenskaper samt huvudform. Kombinationen av labrador och pudel kallas Labradoodle Origin (LD), och när det även återfinns cocker spaniel i stamträdet benämns de som Australian Labradoodle (ALD).

På WALA's (World Australian Labradoodle Association) hemsida kan man läsa:
En labradoodle är en korsning mellan en renrasig labrador och renrasig pudel [...] Även om olika raser användes i den initiala finjusteringen av rasen, används idag tre raser runt om i världen för att skapa Australian Labradoodle: Labrador Retriever, Pudel och Cocker Spaniel (engelsk eller amerikansk).

Vår uppfattning, efter att under många år följt labradoodlens utveckling, är att andelen labrador i linjerna verkar minska. Genom denna analys ville vi få fram statistik på fördelningen mellan föräldras raserna labrador retriever, pudel (samtliga storlekar) och cocker spaniel (engelsk samt amerikansk).

Tillvägagångssätt och resultat

Tillvägagångssätt - genetisk variation

Som första steg ville vi identifiera de ALD som haft störst inflytande på den svenska aveln. Vi tittade på vilka WALA-registrerade hundar som har svenskfödda avkomma. Vissa är även registrerade i SLK, men det var inte ett kriterium. Vilka hundar har inneburit inflöde av nya linjer och lagt grunden inom de olika uppfödarnas avelsprogram?

Vi kunde då identifiera 61 hundar som är, eller har varit, aktiva hos svenska uppfödare och som ligger till grund för de hundar vi använder i avel idag.

Några av dem är utlandsägda hanar som lämnat kullar i Sverige men de allra flesta är importerade avelshundar. Det är nästan uteslutande generna från dessa 61 individer som återfinns i samtliga svenskfödda multigenerations ALD idag. Avkommorna, samt efterföljande generationer, till dessa 61 individer har inte analyserats såvida avelskombinationen inte innebar ytterligare inflöde av nytt blod. Den äldsta av dessa 61 individer är född 2007 och de yngsta är födda 2022. Omkring en fjärdedel av dem är pensionerade från avel, men resterande var 2023 fortfarande aktiva.

Vi har använt WALA:s databas. Som mest kan man se sju generationer i ett och samma stamträd. Sju generationer innefattar 254 individer/poster.

När man i WALA:s databas väljer *pedigree analysis* ser man hur fördelningarna mellan individerna i stamträdet ser ut procentuellt. Detta beräknas alltid på tio generationer.

Dessa 61 hundars stamträd studerades i sju generationer för att identifiera gemensamma nämnare. Här kunde vi hitta fem hanhundar som var tydligt överrepresenterade i stamträden. Dessa fem individer benämns i denna analys som *matadorerna*. Matador/matadoravel är ett vedertaget begrepp inom djuravel som innebär ett kraftigt utnyttjande av vissa individer inom

en ras eller population. Förutom att identifiera vilka matadorerna är och i vilken utsträckning de förekommer i de 61 avelsgrundade hundarna gjordes samma analys av stamträden av samtliga svenska kullar som fötts under 2023 och registrerats i WALA (fram till 11 oktober 2023).

Resultat - genetisk variation

De fem matadorerna som identifierades är Rutland Lil Brett, Rutland Copper Art, Canadoodle Primetime Cimarron, Tegan Park Copper Expose och Rutland Knickerbocker. När vi studerade de 61 avelsgrundande hundarna, i de sju generationerna som var tillgängliga, så förekom någon av matadorerna ovan i genomsnitt hela 8,24 gånger per hund och stamträd.

När vi använde verktyget *pedigree analysis* kunde vi se att i genomsnitt hela **17,6%** av stamträdet i tio generationer utgjordes av de fem matadorerna. Hos en av de aktiva avelshundarna i Sverige utgjorde de **30,46%**. Nedan presenteras ovan nämnda matadorer individuellt.

Rutland Lil Brett

78,13% pudel

3,13% labrador

18,75% cocker spaniel

Rutland Lil Brett återfinns 150 gånger i de avelsgrundande hundarna med ett genomsnitt på 2,46 gånger per hund i 7 generationer. Hans far Rutlands Knickerbocker är en av de andra matadorerna.

Rutland Lil Brett Foundation Australian Labradoodle	Foundation Australian Labradoodle	LD-F1BB	PUDEL	PUDEL	PUDEL	
			LD-F1B	PUDEL	PUDEL	PUDEL
				LD-F1	PUDEL	PUDEL
		LABRADOR			COCKER SPANIEL	COCKER SPANIEL
		COCKERPOO	COCKERPOO	COCKER SPANIEL	PUDEL	PUDEL
				PUDEL	PUDEL	PUDEL
	PUDEL		PUDEL	PUDEL		
	COCKERPOO	COCKERPOO	PUDEL	PUDEL	PUDEL	
			PUDEL	PUDEL	PUDEL	
			COCKER SPANIEL	COCKER SPANIEL	COCKER SPANIEL	
		PUDEL	COCKER SPANIEL	COCKER SPANIEL	COCKER SPANIEL	COCKER SPANIEL
				PUDEL	PUDEL	PUDEL
			PUDEL	PUDEL	PUDEL	PUDEL
				PUDEL	PUDEL	PUDEL
				PUDEL	PUDEL	PUDEL
PUDEL				PUDEL	PUDEL	

Rutland Copper Art

93,75% pudel

6,25% labrador

0% cocker spaniel

Inavelsgrad 2,34%

Rutland Copper Art återfinns 106 gånger i de avelsgrundande hundarna med ett genomsnitt på 1,74 gånger per hund i 7 generationer. Har benämningen Foundation Australian Labradoodle trots att det inte finns någon cocker spaniel i hans stamträd. Är enligt SLK's gradering en LD-F1BBB. Hans son, Tegan Park Copper Expose, är en av de andra matadoreerna.

RUTLAND COPPER ART Foundation Australian Labradoodle	PUDEL	PUDEL	PUDEL	PUDEL	
			PUDEL	PUDEL	
		PUDEL	PUDEL	PUDEL	
			PUDEL	PUDEL	
			PUDEL	PUDEL	
		LD-F1BB	PUDEL	PUDEL	PUDEL
				PUDEL	PUDEL
	LD-F1B		PUDEL	PUDEL	
			LD-F1	LABRADOR	
				PUDEL	

Canadoodle Primetime Cimarron

94,26% pudel

5,58% labrador

0,02% cocker spaniel

Canadoodle Primetime Cimarron återfinns 96 gånger i de avelsgrundande hundarna med ett genomsnitt på 1,57 gånger per hund i 7 generationer. Har benämningen Foundation Australian Labradoodle men då både hans mor och farfars far är renrasig pudel har han hos SLK benämningen ALD-F2B. Farmors far, Rutland Copper Art, är en av de andra matadorerna.

De LD och ALD som i Canadoodle Primetime Cimarron´s förenklade stamträd nedan syns i sista ledet bestod i genomsnitt av 77% pudel (med högsta 96% och lägsta 50%), 22% labrador och 1% cocker spaniel.

Canadoodle Primetime Cimarron Foundation Australian Labradoodle	"Foundation ALD"	"Foundation ALD"	PUDEL	PUDEL	PUDEL
				PUDEL	PUDEL
			"Foundation ALD"	"Foundation ALD"	"Foundation ALD"
			"Foundation ALD"	"Foundation ALD"	LD-F2
			"Foundation ALD"	"Foundation ALD"	"Foundation ALD"
		"Foundation ALD"	"Foundation ALD"	"Foundation ALD"	
		"Foundation ALD"	"Foundation ALD"	PUDEL	PUDEL
				LD-F1BB	PUDEL
			"Foundation ALD"	LD-F1B	"Foundation ALD"
			"Foundation ALD"	"Foundation ALD"	PUDEL
	"Foundation ALD"		"Foundation ALD"	"Foundation ALD"	
	PUDEL	PUDEL	PUDEL	PUDEL	PUDEL
				PUDEL	PUDEL
			PUDEL	PUDEL	PUDEL
			PUDEL	PUDEL	PUDEL
			PUDEL	PUDEL	PUDEL
		PUDEL	PUDEL	PUDEL	PUDEL
				PUDEL	PUDEL
			PUDEL	PUDEL	PUDEL
			PUDEL	PUDEL	PUDEL
PUDEL			PUDEL	PUDEL	

Tegan Park Copper Expose

91,21% pudel

8,59% labrador

0,2% cocker spaniel

Tegan Park Copper Expose återfinns 63 gånger i de avelsgrundande hundarna med ett genomsnitt på 1,03 gånger per hund i 7 generationer. Har benämningen Foundation Australian Labradoodle men då hans farfar är renrasig pudel har han hos SLK benämningen ALD-F2. Hans far, Rutland Copper Art, är en av de andra matadorerna.

TEGAN PARK COPPER EXPOSE "Australian Labradoodle"	"FOUNDATION AUSTRALIAN LABRADOODLE"	PUDEL	PUDEL	PUDEL	PUDEL	
				PUDEL	PUDEL	
			PUDEL	PUDEL	PUDEL	
				PUDEL	PUDEL	
				PUDEL	PUDEL	
		LD-F1BB	PUDEL	PUDEL	PUDEL	
				PUDEL	PUDEL	
			LD-F1B	PUDEL	PUDEL	
				LD-F1	LABRADOR	
			"FOUNDATION AUSTRALIAN LABRADOODLE"	"FOUNDATION AUSTRALIAN LABRADOODLE"	PUDEL	PUDEL
	PUDEL					PUDEL
	"FOUNDATION AUSTRALIAN LABRADOODLE"	PUDEL			PUDEL	
		"FOUNDATION ALD"			"FOUNDATION ALD"	
	LD-F1BB	PUDEL			PUDEL	PUDEL
				PUDEL	PUDEL	
				LABRADOR	LABRADOR	
		LD-F1		LABRADOR	LABRADOR	
				PUDEL	PUDEL	
				PUDEL	PUDEL	

Rutland Knickerbocker

81,25% pudel

6,25% labrador

12,5% cocker spaniel

Rutland Knickerbocker återfinns 88 gånger i de avelsgrundande hundarna med ett genomsnitt på 1,44 gånger per hund i 7 generationer. Har benämningen Foundation Australian Labradoodle men då både hans farfar och mormor är renrasig pudel har han hos SLK benämningen ALD-F2. Hans son, Rutland Lil Brett, är en av de andra matadorerna.

Rutland Knickerbocker Foundation Australian Labradoodle	LD-F1BB	PUDEL	PUDEL	PUDEL
				PUDEL
			PUDEL	PUDEL
		LD-F1B	PUDEL	PUDEL
				PUDEL
			LD-F1	PUDEL
	COCKERPOO	COCKERPOO	PUDEL	PUDEL
				PUDEL
			COCKER SPANIEL	COCKER SPANIEL
		PUDEL	PUDEL	PUDEL
				PUDEL
	PUDEL	PUDEL	PUDEL	
			PUDEL	

Fördelning mellan föräldraserorna i de fem matadorerna:

78,13% till **94,26%** pudel

3,13% till **8,59%** labrador

0% till **12,5%** cocker spaniel

Vanligen är det inom hundavel exceptionellt rastypiska individer som riskerar bli överanvända och därmed en matador. Men det kan inte anses rastypiskt eller önskvärt hos en ALD med den obalanserade fördelningen mellan föräldraserorna som man ser ovan.

Det mest anmärkningsvärda med dessa fem matadorer, trots den stora obalansen mellan föräldraserorna, är hur stor del av våra svenska ALD de utgör, med ett genomsnitt på **17,6%**. På två av de 61 avelsgrundande individerna gick vi ytterligare fyra generationer bakåt och kunde, som förväntat, se att procenten då steg. Detta innebär att andelen matadorerna utgör

med största sannolikhet är ännu större än de faktiska siffror vi fått fram på de tio tillgängliga generationerna.

Matadorerna i 2023 års valpkullar - Australian Labradoodle

Vi har också studerat stamträden av samtliga ALD-kullar födda i Sverige under 2023 och som registrerats i WALA fram till 11 oktober 2023. Det innebar 52 kullar, varav 20 av dem *även* är registrerade i SLK. I genomsnitt utgjorde matadorerna **18,5%** av valpkullarnas stamträd på tio generationer. Att procenten i valpkullarna innebär en ökning, från de **17,6** procent vi ser hos avelshundarna, visar på en oroväckande trend. I en av valpkullarna utgjorde matadorerna över **35%**. I denna valpkull gick vi ytterligare fyra generationer bakåt och som väntat ökade procenten även här.

Vid samtliga tillfällen som vi manuellt har analyserat 14 generationer bakåt (en svenskfödd valpkull och två svenskägda avelshundar), och jämfört procenten matadorerna utgör med de tio generationerna mjukvaran beräknar på, så har procenten stigit. Alltså förekommer de med största sannolikhet ännu mer än vad WALA:s *pedigree analysis* visar på tio generationer. Detta innebär också att om vi fortsätter avla utan åtgärd kommer andelen matador felaktigt, p.g.a. mjukvarans begränsningar, verka minska.

Att så här stor andel av våra svenska ALD utgörs av endast fem hundar, varav flera dessutom är mycket nära besläktade med varandra, innebär givetvis stora risker för inavel och medföljande konsekvenser. Vidare diskussion och förslag på åtgärder finns längre ner i detta dokument.

Tillvägagångssätt - fördelningen av föräldrasererna

I WALA:s register kan man i ett stamträd på sju generationer få en översikt över individernas benämningar och raser. Men alla kombinationer, oavsett andelen av varje föräldraser, av labrador och pudel ska benämnas som labradoodle origin (LD), medan alla kombinationer av labrador, pudel och cocker spaniel ska benämnas som australian labradoodle (ALD). Så för att få en klarare bild om hur fördelningen mellan föräldrasererna är i hundarna som benämns Labradoodle respektive Australian Labradoodle krävs en djupare analys långt förbi sju generationer.

För att få en helhet över hur fördelningen mellan föräldrasererna är så har vi tittat på två saker.

1. Hur många gånger under de senaste sju generationerna förekommer en renrasig föräldraser (pudel, labrador och cocker spaniel) eller en cockerpoo i de 61 avelsgrundande ALD? Dessa inkorsningar representerar, i bästa fall, inflöde av nytt blod. Denna översyn visar hur man arbetar med Australian Labradoodle i närtid och vilka raser som mest frekvent korsas in.

2. Vi har också följt över 3000 individer, som förekommer i svenska hundars stamträd, så långt bak i stamträdet som finns dokumenterat. Detta innebar en analys av 7-20 generationer . Denna analys visar helheten av hur fördelningen mellan de tre föräldraserorna ser ut över lång tid.

Resultat - fördelningen av föräldraserorna

Frågeställning 1.

När de 61 avelsgrundande hundarnas stamträd studerades kan man se att på **5 196** (32,9%) poster förekommer en individ som inte är en labradoodle (ALD/LD).

Av dessa 5196 poster är hela **3 674** (70,7%) en renrasig pudel.

På **678** av dessa poster (13%) hittar man en cockerpoo. Anledningen till att det är viktigt att ta med cockerpoo och inte bara renrasig pudel och cocker spaniel är för att många cockerpoo som används i labradoodlelevel är cockerpoo i flera generationer. Att räkna bort dessa skulle innebära att mycket av blodet från cocker spaniel hamnar längre bak än sju generationer och skulle därmed bli "osynligt". Man kan anta att **50-75%** av dessa cockerpoo består av pudel, och **25-50%** av cocker spaniel.

Renrasig cocker spaniel har korsats in **433** gånger (8,3% av inkorsningarna).

Med lägst förekomst har vi renrasig labrador som återfinns på **411** poster (7,9% av inkorsningarna).

Det är lätt att förstå hur obalanserat det blir över flera generationer med en sådan överrepresentation av framförallt pudel. Men då cocker spaniel kommer in både via renrasiga individer och genom cockerpoo, och då tillsammans med mer pudel, så blir det även här ett i förhållande stort inflöde.

Den andel labrador som ursprungligen finns i en genomsnittlig Australian Labradoodle väger inte på långa vägar upp denna trend av skevt inflöde.

Frågeställning 2.

För att se hur fördelningen mellan föräldraserorna är längre bak än sju generationer behövde vi studera omkring 3000-5000 individer. Anledningen till att vi inte har en exakt siffra beror på att ju högre inaveln är desto färre unika individer återfinns längst bak i stamträden. Ursprunget blir helt enkelt gemensamt.

Två svenskfödda hundar valdes ut. Båda är ALD födda 2023, är registrerade i både WALA och SLK, samt registrerats i WALA som tilltänkta avelshundar. En kommer från erkänt äldre linjer och en från nyare. Vi följde linjerna bakåt tills vi antingen stötte på en renrasig föräldras eller en labradoodle med odokumenterad bakgrund.

När vi gick bakifrån och fram kunde vi, efter 3000-4000 individer, räkna ut procenten av de olika föräldraserna i den svenska tilltänkta avelshunden.

I den individ som stammar från äldre linjer är fördelningen följande:

Pudel **75,1%**

Labrador **12,7 %**

Cocker spaniel **11,4%**

0,8% övrigt (t.ex. irländsk vattenspaniel och soft coated weaten terrier)

4,7% av ursprunget i denna hund kan härledas till en ALD med okänt ursprung. Alla dessa gavs i analysen en fördelning med **50%** pudel och **50%** labrador. Alltså kommer **2,35%** av labradorens **12,7%** från dessa hundar. Men då andelen labrador ofta är mycket låg även i de äldsta avelslinjerna så är andelen labrador med stor sannolikhet avsevärt lägre än dessa **50%**. Dessa okända ALD gavs **0%** cocker spaniel trots att de per definition ska innehålla cocker spaniel för att benämnas som ALD. Därav kan man om ovanstående fördelning mellan föräldraserna dra slutsatsen att fördelningen består i *minst* så mycket pudel, *minst* så mycket cocker spaniel och *max* så mycket labrador.

I den individ som stammar från nyare linjer är fördelningen följande:

Pudel **74,8%**

Labrador **14,1 %**

Cocker spaniel **11,1%**

I denna hund slutade linjerna i **7,5%** av fallen med en ospårbar labradoodle. Det innebär att **3,25%** av labradoren kommer från dessa hundar med okänd fördelning. Igen innebär detta att det är *minst* så mycket pudel och cocker spaniel i hunden och *max* så mycket labrador.

Detta var alltså de enda två individerna där vi studerade fördelningen i alla led – över 3000 individer. Det är ett mycket tidskrävande arbete och då båda hundarna består av väl etablerade, och i Sverige mycket vanligt förekommande, linjer kan man dra slutsatsen att de är mycket representativa för våra svenska ALD. Detta, tillsammans med statistiken på rasfördelningen i matadorerna och det stora genomslaget de haft, innebär att balansen mellan föräldraserna i ALD troligen inte överensstämmer med många uppfödarens, ägarens och valpköparens förväntningar.

Diskussion

Även om det fanns en medvetenhet om att vissa hundar överanvänds samt att det uppstått en obalans föräldraserna emellan så har resultatet av denna analys inneburit förvåning och viss oro.

Dold inavel - vad säger, och vad säger inte, COI?

Det är svårt att ta kloka avelsbeslut när inaveln är utbredd i linjer längre bak än vad som är överskådligt. Kanske utgörs sju generationer endast av unika individer på varje post, vilket innebär 0% COI, men i åttonde led kan det visa sig att många i led sju är hel- eller halvsyskon.

Om vi avlar vidare på dessa hundar utan att göra någon förändring så kommer inavelsgraden och förekomsten av de fem matadorerna verka minska. Men utan helt nytt inflöde så kan det inte ske. Det som gör att det kan verka sjunka är när matadorerna hamnar så långt bak i stamträden att programmen som används för att räkna på COI inte ser dem.

När man räknar ut en avelskombinations COI (coefficient of inbreeding) är det också lätt att bli vilseledd. Kullens COI betyder hur mycket inaveln *kommer öka* i denna generation. Inte vad inaveln faktiskt *är*. Ett exempel på detta är när man tar två avelshundar som var för sig har högt COI, de är resultatet av inavel. Men är de två obesläktade med *varandra* så kommer deras avkomma få 0% COI. Avelskombinationen har alltså inte inneburit en *ökning* av COI. Detta, tillsammans med att inaveln i leden längre bak inte tas med i beräkningen, innebär att COI bara är ett av verktygen för att se om avelskombinationen innebär tillräcklig genetisk variation.

Riskerna med inavel

Ju färre individer som en kull genetiskt stammar ifrån, desto större är risken att generna dubblas. När skadliga gener dubblas kan det inom aveln dyka upp kluster av sjuka hundar. Vissa sjukdomar kan vi testa för, som t.ex. EIC (exercise induced collapse), vWD (von Willenbrand disease), PRA (progressiv retinal atrofi) och DM (degenerativ myelopati). Genom att med hjälp av DNA-tester identifiera bärare och icke bärare kan man enkelt eliminera risken att avkomman drabbas.

Men de flesta sjukdomstillstånd går inte att utesluta genom DNA-test, t.ex. epilepsi, Addison och allergier. Dessa sjukdomstillstånd är inte direkt kopplade till inavel, men risken för förekomst ökar ju större inaveln är.

Läget internationellt

Det har funnits, och finns fortfarande, generellt en låg medvetenhet bland uppfödare om hur omfattande den internationella samverkan är inom Australian Labradoodle-aveln. Det har varit

mycket positivt att avelslinjer i så stor utsträckning har importerats och exporterats uppfödare emellan. Men detta har också inneburit att de mest använda linjerna finns spridda i hela världen och de överanvända matadorerna har etablerat sig mer eller mindre överallt.

Det var omkring 15 år sedan de första Australian Labradoodles importerades till Sverige. Dessa kom framförallt från Holland och Belgien, och bestod till stor del av linjer som härstammade från Australien. Men ungefär samtidigt exporterades ett stort antal avelshundar från Australien till Nordamerika. Hundarna som lämnade Australien var generellt nära besläktade. Samma linjer fortsatte att bearbetas i såväl Nordamerika och Europa.

Sedan omkring 5-10 år tillbaka har exporten av amerikanska hundar skett i relativt stor skala. Vissa uppfödare i USA och Kanada har exporterat många hundar till Sverige. Hundar som har samma ursprung. Även om man studerar stamträdet och de inte verkar anmärkningsvärt nära besläktade på sju generationer så visar denna analys att större hänsyn behöver tas. Ingen av de fem matadorerna är obesläktade med varandra, och det tillsammans med att de utgör i genomsnitt **17,4%** av svenska ALD:s stamträd på bara sju generationer är oroväckande och riskabelt.

Vi som uppfödare bör inte *“gå över ån för vatten”* när vi letar hane till vår tik, eller avelshund att köpa. För det är inte det minsta osannolikt att hunden på andra sidan jordklotet är närmare besläktad med dina linjer, än vad många svenska alternativ är.

Förslag på åtgärder för att minska inavel

Man ska komma ihåg att det inte endast är genom matadorerna som vi ser en överanvändning av specifika individer. Är man oaktsam så kan man i ett försök att minska deras påverkan råka överanvända andra linjer och skapa nya matadorer.

Labradoodlens framtida utveckling är beroende av nytt inflöde. En mycket bra start är att använda hundar som inte alls, eller till mycket liten del, stammar från hundar med prefixen Tegan park och Rutland. Detta innebär inte att vi inte ska avla vidare på hundarna vi har idag, utan att de ska kombineras på ett eftertänksamt sätt med nya linjer. Vi måste se längre bakåt än de 7-10 generationer våra stamträds-program gör åt oss. Samtidigt som vi tar fram nya linjer ska vi använda det vi har på ett klokare vis.

Vi ska vara tacksamma för de som vill skapa nya linjer från allra första generation. De som vill korsa pudel med labrador i det specifika syftet att få fram nya avelslinjer. Vi ska givetvis avla med multigeneration som mål. Men utan modet att då och då gå tillbaka till labradoodlens ursprung står vi snart utan tillräcklig genetisk variation för en hållbar avel.

Inget av det arbetet vi lagt ner under årens lopp ska gå förlorat. De etablerade linjerna ska bibehållas. Men sättet detta bör göras är på ett hållbart vis genom att öka den genetiska variationen i framtida avelskombinationer.

Konsekvenser av obalans av föräldraserna

När man beslutat sig för att ta in nytt blod har det varit *åtta gånger* så vanligt att korsa in pudel än att korsa in labrador. Fortsätter denna trend kommer andelen pudel fortsätta stiga drastiskt.

Om du korsar en multigen ALD (som ej bär på den recessiva genen för ullpäls) med en renrasig pudel resulterar det troligen i en avkomma som utseendemässigt är oskiljaktig från en multigen ALD. I en tid där uppfödare i första hand marknadsför sig på sociala medier och via sina hemsidor betyder fina bilder mycket. Men man ska komma ihåg – en dålig hälsa eller tveksamt temperament syns inte på bild. Ofta heller inte en undermålig exteriör. Därför är upprepad utkorsning till pudel den enkla vägen att ta in nytt blod. Vägen som prioriterar utseendet.

En större variation i pälsstyperna, som man får när man korsar in labrador, är mycket enklare att komma tillrätta med på några få generationer än låg genetisk variation, undermålig hälsa och exteriör samt temperament.

På SLK:s hemsida kan man läsa; *En av Labradoodles styrkor är deras låga inavelsgrad som ger den dess stora genetiska variation, men det är också det som ger en större variation i rasens utseende.*

Så låg andel labrador som nu finns hos många svenska ALD gör det allt svårare att uppfylla dess rasstandard gällande framförallt mentalitet.

En rasklubs viktigaste roll ska vara att ta varje hundras svagheter, där det sker avvikelser på gruppnivå från rasstandarden, på stort allvar och vidta nödvändiga åtgärder för bibehållande samt förbättring av hundrasen. Från hundägare, uppfödare och veterinärer har det rapporterats om i Sverige allt större diskrepans gällande temperamentet hos labradoodle. Det vanligaste problemet är rädslor samt misstänksamhet mot främlingar. Det ursprungliga användningsområdet för en labradoodle är som assistanshund och social tjänstehund vilket ska visas *stor* respekt i urvalet av avelsdjur.

Svenska Labradoodleklubbens rasstandard lyder; *“[Labradoodlen] ska ha en öppen och inbjudande attityd mot både människor och andra hundar, samt vara samarbetsvillig och med stor träningsbarhet. En Labradoodle ska vara nyfiken på sin omgivning och trygg i nya miljöer. Den ska vara orädd, framåt och söka kontakt i möte med nya människor.”*

Labradorens roll i vår labradoodle

Labradorens och pudelns ursprungliga syfte i labradoodlen är väl vedertaget som kombinationen av labradorens öppna sinne och träningsbarhet som skulle kombineras med pudelns pälseegenskaper. Över tid har det visat sig att dessa föräldraraser i kombination med varandra visat ge många fler önskvärda egenskaper hos den moderna allroundhund labradoodle ska vara. Cocker spaniel (engelsk samt amerikansk) introducerades i labradoodlen för att förbättra pälseegenskaper samt huvudform. Dessa egenskaper ska inte förringas. Men det var nästan uteslutande andelen labrador, och inte pudel, som gav plats för cocker spaniel. Svenska Kennelklubbens tolkning av cocker spanielns rasstandard lyder "rasen kräver en mer fast hand än vad man kan tro av det sockersöta utseendet" vilket vi inte anse vara i enlighet med labradoodlens rasstandard.

Åtgärder för att balansera fördelning av föräldraraserna

En åtgärd är att använda sig av individer som består av stor del labrador. Vi har inom SLK flera rastypiska och multigena linjer som består i **35-50%** labrador. Dessa behöver få större spridning.

Ett effektivare sätt att öka andelen är givetvis att använda sig av renrasiga labradorer. Inom SLK är det inte tillåtet att avla på renrasiga individer av föräldraraserna. Vi är en rasklubb som arbetar för den förutsägbarhet man uppnår genom att i många generationer avla med respekt för vår rasstandard. Men 2024 startar *Projekt Labrador Infusion* med syfte att korsa in renrasiga labradorer i multigena linjer. Genom detta projekt guidas uppfödare genom det viktiga arbetet med att både öka den genetiska variationen och att öka andelen labrador i våra labradoodles (LD samt ALD).

Åtgärdsprogrammet Projekt Labrador Infusion går att läsa om på SLK:s hemsida.
www.labradoodleklubben.se

Samverkan och attityd

Hur gärna vi än vill etablera vår labradoodle som en hund som uppfyller förutsägbarheten vi vant oss vid att få när man väljer en specifik hundras så behöver vi acceptera att hundavel nu generellt genomgår stora förändringar. I flera länder implementeras nu utkorsningsprogram där man korsar raser med varandra. I dagsläget sker detta bara på raser som genom extremt låg genetisk variation riskerar utrotning eller som har omfattande och allvarliga hälsoproblem. Vi vill inte göra misstaget att vänta tills labradoodlen är i samma sits.

Hos raser, som efter allvarliga hälsoproblem, bedrivit utkorsning (t.ex. cavalier king charles spaniel och dalmatiner) har det bland rasentusiaterna funnits de som kraftigt motsatt sig

blandning över rasgränserna. Linjer skulle bibehållas “rena” och “äkta”. Men om man sätter sig in i vad forskningen visar så är denna inställning ohållbar.

Är labradoodleavel modern och progressiv? Eller ligger vi som en ny ras bara efter andra raser på den enkelriktade vägen mot genetisk utarmning den mesta hundavel inneburit?

SLK vill arbeta hållbart och i framkant enligt modern forskning.

Läs mer om labradoodlen, dess rasstandard, klubbens arbete och Projekt Labrador Infusion på www.labradoodleklubben.se.